

บทที่ 8

การเมืองยุคหลังปฏิวัติอุตสาหกรรมและการเมืองแบบแหวกแนว

1. ความนำ

ในทุกสังคมย่อมมี การเมืองแบบธรรมดา (conventional politics) ซึ่งมักจะเป็นการเข้าสู่การเมืองในระบบที่ยอมรับกันแล้ว ตัวอย่างคือ การเข้าเล่นการเมืองในฐานะสมาชิกพรรคเลเบอร์ (กรรมกร) หรือพรรคคอนเซอร์เวทีฟ (อนุรักษนิยม จารีตนิยม) ของอังกฤษ อีกตัวอย่างหนึ่ง คือการเข้าเล่นการเมืองในฐานะสมาชิกของพรรคเดโมแครท หรือพรรครีพับลิกันของสหรัฐอเมริกา

สมัยที่ระบพรรคการเมืองถือกำเนิดขึ้นมาในระยะแรกนั้น มักมีประเด็น ชัดแย้ง (conflict) ทางอุดมการณ์ที่เด่นชัด เช่น พรรคเลเบอร์ของอังกฤษ สนับสนุนแนวคิดและวิธีปฏิบัติแบบสังคมนิยมเต็มที และพรรคคอนเซอร์เวทีฟก็พยายามจะรักษาสภาพเดิม (status quo) โดยเฉพาะพิทักษ์ผลประโยชน์ของนายทุนที่ดินและนายทุนอื่น ๆ ต่อมาการปฏิวัติอุตสาหกรรมได้เริ่มอึดตัวมากขึ้น การอึดตัวหมายถึง การกระจายทั่วไปและมีผลคือทำให้สังคมเข้าสู่สภาพมั่งคั่ง หรือกลายเป็นสังคมอุดมโภคา (affluent society)

2. การเมืองในยุคหลังปฏิวัติอุตสาหกรรม

ปัจจุบันในประเทศยุโรปตะวันตกและสหรัฐอเมริกา เริ่มเข้าสู่สภาพที่เรียกกันว่า Post-industrial society (สังคมที่การปฏิวัติอุตสาหกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว) ในสภาพเช่นว่านี้การขัดแย้งทางอุดมการณ์การเมือง (ideological conflict) น้อยลง การเมืองยังมีระบบพรรค คือ พรรคการเมืองเป็นหน่วยแห่งการขัดแย้งแต่การขัดแย้งนี้ไม่เป็นไปในรูปที่แตกต่างกันอย่างฟ้ากับดินหรืออย่างขาวกับดำ

การเมืองในยุคหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรม (คือเมื่อเครื่องจักร เครื่องทุ่นแรงได้แพร่หลายทั่วไปหมด) มักไม่มีการขัดแย้งแบบหัวกับหางหรือแยกเป็นชั้นที่ผิดแผกจากกันอย่างเด็ดขาด (คือขาด polarization)

การเมืองในยุคหลังปฏิวัติอุตสาหกรรมมักมีแนวโน้มไปสู่สภาพแห่ง การสมานฉันท์ หรือสหจิต คือ เห็นคล้อยตาม ในประเด็นสำคัญ ๆ มากขึ้น มักกล่าวกันว่า ในยุคหลังปฏิวัติอุตสาหกรรม การเมืองจะเป็นแบบขนาดอุดมการณ์ที่รุนแรงหรือผิดแผกแตกต่างกันอย่างเด่นชัด ศัพท์ที่ใช้คือ “The end of ideology” ในสภาพสังคมอุดมโภคหรือสภาพสังคมหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรมพรรคการเมืองเริ่มมีแนวอุดมการณ์ที่คล้ายคลึงกันมากขึ้น

2.1 ตัวอย่างที่หนึ่ง : กรณีอังกฤษ พรรคเลเบอร์และพรรคคอนเซอร์เวตีฟของอังกฤษ เริ่มเห็นพ้องต้องกันมากขึ้นในนโยบายทางเศรษฐกิจและการเมือง

2.1.1 พรรคเลเบอร์ เริ่มเห็นว่า การโอนกิจการธุรกิจเป็นของรัฐอย่างเต็มที่มิใช่จะเกิดผลดีเสมอไป

2.1.2 พรรคคอนเซอร์เวตีฟ เริ่มเห็นว่า จะต้องให้สวัสดิการแก่ประชาชนทั่วไปมากยิ่งขึ้น

2.2 ตัวอย่างที่สอง : กรณีสหรัฐอเมริกา

2.2.1 พรรคเดโมแครทและพรรครีพับลิกันของสหรัฐอเมริกา เริ่มมีแนวนโยบายที่ใกล้เคียงกันจนกล่าวได้ว่าเป็น เสมือนฝาแฝด หรือเป็นทวีเดิ้ลดัม และทวีเดิ้ลดี (tweedledum and tweedledee)

2.2.2 เดิมทีเดิวถือกันว่า พรรคเดโมแครท มีแนวนโยบายหนักไปในทางให้รัฐเข้าดำเนินการเศรษฐกิจเอง และพรรค รีพับลิกัน มีแนวนโยบายหนักไปในทางเศรษฐกิจแบบปล่อยเสรีหรือสนับสนุนนายทุน

2.2.3 ปัจจุบันทั้งสองพรรคมีแนวนโยบายหนักไปในทางเศรษฐกิจ แบบผสม (mixed economy)

เศรษฐกิจ แบบผสม คือ ผสมระหว่างทุนนิยมและสังคมนิยม ได้แก่การยอมให้มีการค้าหรือลงทุนโดยเสรี แต่รัฐเข้าควบคุมมาตรฐานและราคาอย่างใกล้ชิด

3. การเมืองแบบแหวกแนว

ในสังคมสมัยใหม่มักเป็นสังคมเชิงซ้อน (complex society) สังคมประเภทนี้ย่อมมีความหลากหลาย (diversity) ในเชิงความคิดและการปฏิบัติการ

การเมืองแบบปกติในยุคหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรมมักเป็นไปในแนวที่ไม่ใช้วิธีรุนแรง มักหันไปใช้วิธีการสายกลาง อย่างไรก็ตาม สภาพความหลากหลายย่อมเอื้อต่อการมีแหวกแนว ณ ที่นี้จะยกตัวอย่างมาพิจารณาเฉพาะกรณีของพวกยิปปีในสหรัฐอเมริกา

4. การเมืองแบบพวกยิปปี

คนส่วนมากเคยได้ยินเกี่ยวกับขบวนการยิปปี หรือบุปผาชนที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา และยุโรปตะวันตก แต่น้อยคนนักที่จะรู้จักศัพท์ที่ฟังคล้ายกัน คือ “ยิปปี” ยิปปีเป็นปรากฏการณ์ทางสังคม แต่ยิปปีเป็นเรื่องที่หนักไปทางการเมือง ยิปปีเกิดประมาณต้นทศวรรษ 1960 - 1970 ยิปปีเกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกาประมาณปลายทศวรรษนั้น

ยิปปีมาจากคำย่อ Youth International Party (YIP) คือพรรคการเมืองคนหนุ่มคนสาวนานาชาติ เพื่อสะดวกในการออกเสียงจึงกลายเป็น Yippie เช่นเดียวกับ Hippie ซึ่งรากศัพท์เดิมคือ hip

เรื่องราวของยิปปีมีผู้เขียนถึงน้อยมาก ณ ที่นี้เห็นสมควรถ่ายทอดเก็บความจาก James M. Glass, “Yippies : the Critique of Possessive Individualism”, *Political Quarterly*, vol. 43, no 1, January-March 1972. pp. 60-78.

ศาสตราจารย์กลาส สังเกตกิจกรรมพวกยิปปีระหว่างที่เขาเป็นนักศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยแห่งแคลิฟอร์เนีย ณ นครเบอร์คลีย์ ขณะนี้เขาเป็นศาสตราจารย์สอนอยู่ที่มหาวิทยาลัยแมรีแลนด์ในสหรัฐอเมริกา ชื่อบทความแปลเอาความได้ว่า “ยิปปี กับการคัดง้างลัทธิปัจเจกชนนิยม (ลัทธิตัวใครตัวมัน) ที่มุ่งเอาแต่ได้”

5. ลักษณะโดยทั่วไปของพวกยิปปี

ยิปปี เกิดขึ้นประมาณปี 1965 ในสหรัฐอเมริกา เป็นปรากฏการณ์ที่สื่อให้เห็นว่าคนหนุ่มคนสาวอเมริกันจำนวนไม่ใช่น้อยเกิดความรู้สึกเหน็ดเหนื่อยระอา กับวิถีชีวิตในประเทศของตน ทั้ง ๆ ที่มีความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจอย่างหาชาติใดเทียบได้ยาก

การกำเนิดของพวกยิปปีเป็นส่วนหนึ่งแห่งขบวนการ “ปฏิ-วัฒนธรรม” (ศัพท์ของผู้เรียบเรียง โดยแปลจาก “counter-culture”) คือการต่อต้านทัศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรมที่มีอยู่และปฏิบัติเป็นกิจวัตรอยู่แล้ว

ยิปปีเป็นพวกแหวกแนว เขาไม่เห็นดีเห็นงามกับความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและความเห็นของคนส่วนใหญ่ ยิปปีมองประชาธิปไตยว่ามีใช่เป็นของเลอเลิศ แต่เป็นวิธีการกดขี่แบบใหม่ การกดขี่นี้คือการที่คนหมู่มากสามารถบังคับคนหมู่น้อยผู้ไม่เห็นและปฏิบัติคล้อยตามให้อยู่ในวงกรอบที่ขีดไว้โดยอ้างว่าทำไปในนามของกฎหมาย

สภาพการณ์ที่ ยิปปีต่อต้านคือ “เผด็จการในประชาธิปไตย” หรือ “เผด็จการของเสียงส่วนมาก” (democratic tyranny or tyranny of the majority) กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ ยิปปีมิได้เห็นพ้องกับคำขวัญที่ว่า “เสียงประชาชน (ส่วนใหญ่) คือเสียงสวรรค์” ในบางครั้งเสียงส่วนใหญ่อาจก่อให้เกิดความโศกเศร้าคร่ำครวญขึ้นด้วยก็ได้ เช่น ในกรณีการกดขี่คนนิโกรในอเมริกา เป็นต้น

ในเบื้องต้น ยิปปีต้องการอยู่อย่างอิสระ ไม่ต้องการให้ใครมาบงการชีวิตส่วนตัวของเขา ยิปปีต้องการดำเนินชีวิตที่แหวกแนวตามที่เห็นสมควร แต่เมื่อเขาทำตามที่เขาปรารถนามหาชนอเมริกันกลับรู้สึกว่าเขากำลังล้มล้างระบบดั้งเดิม เมื่อเป็นเช่นนี้ “การหนี” สังคมของยิปปีเพื่อชีวิตส่วนตัวจึงได้กลายสภาพออกมาในรูปของการขัดขืนทางการเมือง

ลักษณะโดยทั่วไปของยิปปี ได้แก่

ประการที่หนึ่ง การไม่ไว้ใจและไม่เคารพอำนาจของรัฐบาล นั่นคือการเอนเอียงเห็นดีด้วยกับทฤษฎีอนาร์คิสม์ (anarchism) หรือระบบอนาธิปไตย (ไร้รัฐบาล, ไร้ผู้ใหญ่ในแผ่นดิน)

ประการที่สอง การทำอะไรตามใจตนโดยไม่คำนึงถึงเหตุผลและความเหมาะสมทางจริยธรรม คือ เน้นในสิทธิส่วนบุคคล

ประการที่สาม การลี้ภัยเสพติด ไม่ว่าจะเป็ชนิดใดโดยเฉพาะประเภทที่ก่อให้เกิดการหลอนประสาท เช่น แอล.เอส.ดี., โคเคน หรือที่เรียกรวมๆ กันว่าเป็น “มนัสปริติ-โอสถ” (ลักษณะนี้ใกล้เคียงกับพวกยิปปีดังบรรยายใน บรรพต วีระสัย, *สังคมวิทยา-มานุษยวิทยา*, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2517, หน้า 569-585)

ประการที่สี่ การไม่เห็นด้วยกับการสะสมทรัพย์และการแสวงหากำไรจากแรงงานของผู้อื่น

ลักษณะของพวกยิปปีนี้อาจกล่าวให้คล้องจองกันได้ดังนี้ ต่อต้านการคล้อยตามสังคม ไม่ชื่นชมกับการสะสมทรัพย์โดยไม่จำกัด เป็นนักปฏิบัติ “ทำ” แบบแปลก แหวกแนวในกิจกรรมต่อต้าน

6. ลักษณะที่หนึ่ง : ต่อต้านการคล้อยตามสังคม

ยิปปีเป็นปฏิปักษ์อย่างรุนแรงกับความคิดเห็นของ แอดัม สมิท ซึ่งเป็นเมธีชาวอังกฤษ ผู้มีบทบาทมากในการผลักดันให้คนชาติตะวันตกนิยมลัทธินายทุน แอดัม สมิท เขียนไว้ในหนังสือชื่อ *Theory of Moral Sentiments* ว่าคนดีคือคนที่ทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม โดยเฉพาะในการแข่งขันเพื่อทรัพย์ศฤงคารและเพื่อได้รับการยกย่องเยินยอจากบุคคลอื่น

ผู้นำที่มีชื่อของขบวนการยิปปี คือ Abbie Hoffman (ผู้แต่ง *Woodstock Nation*, New York, Vintage Books, 1969), และ Jerry Rubin (ผู้แต่ง *We Are Everywhere*, New York, Harper and Row, 1971) ผู้นำทั้งสองคนนี้มีความเห็นว่าควรกระทำการซึ่งก่อให้เกิดการไม่พอใจอย่างรุนแรงในหมู่มหาชนและด้วยการไม่กลัวเกรงต่ออำนาจของรัฐบาล

ในการกระทำเช่นนั้นยิปปีย่อมได้รับผลตอบแทน คือการเสี่ยงอันตรายและความเจ็บปวด การประกาศเอกราชจากระบบสังคมที่เป็นอยู่แล้วเป็นงานหนักเต็มไปด้วยความยากลำบาก ฮอฟแมนได้บรรยายไว้ว่า ยิปปีรุ่นบุกเบิกเป็น “ผู้ที่แข็งแกร่ง ผู้มีพยายามดูจากรถแล่นไปตามถนนที่ 10 และถนนเฮจ (ในนครซานฟรานซิสโก) อันเต็มไปด้วยเศษแก้วที่แหลมคม”

ก่อนที่จะมีการยึดดอกยกรงแห่งอิสราเอลจากการควบคุมของสังคม ยิปปีประสบปัญหาทางจิตอย่างรุนแรง ยิปปีรู้สึกว่ตนเองไม่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมอีกต่อไปพร้อมกับการถูกกดขี่จากสังคมมากยิ่งขึ้น ยิปปีจึงรู้สึกเหงาหิวแค้นอดอาลัย ความเหงามเปล่าเปลี่ยวนี้มีได้เป็นตัวการที่ผลักดันยิปปีให้เข้าสู่สังคมอีกตามทฤษฎี แอดัม สมิท แต่กลับกลายเป็นสภาพที่ยิปปีพร้อมที่จะประกาศลาออกจากสังคมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น นั่นคือด้วยการไม่เพียงอยู่เฉยแต่ปฏิบัติกรต่อต้านให้เห็นประจักษ์ชัด

7. ลักษณะที่สอง : ไม่ชื่นชมกับการสะสมทรัพย์โดยไม่จำกัด

ทุกหนทุกแห่งทั้งโดยการกระทำและโดยคำพูด ยิปปีพยายามสร้างภาพพจน์แห่งความเป็นอิสระเสรีที่ปลอดจากโซ่ตรวนของการติดอยู่ในปวงแห่งการแสวงหากำไร ยิปปี

ต้องการคลินิกที่ไม่คิดเงินค่ารักษา ต้องการโรงเจสำหรับผู้ยากไร้ ต้องการทนายความที่
ว่าความให้ฟรี ต้องการที่พักอาศัยที่ไม่ต้องจ่ายเงินค่าเช่า (ยิปปีใช้ศัพท์เดียวกับพวกฮิปปี
เมื่อเขาเรียกที่พัก คือ crash pad) เขาต้องการโรงซ่อมรถยนต์ที่ไม่คิดค่าบริการ ฯลฯ

“เสรีภาพ” หรือ “ความเป็นอิสระ” ของยิปปีหมายถึงการได้สิ่งของและบริการโดย
ไม่จำเป็นต้องจ่ายเงิน **ปรัชญาที่แฝงไว้ก็คือ** ทุกคนมีส่วนผลิตผลที่มีอยู่ในสังคม การที่คน
เป็นจนรวยได้ก็เพราะได้ประโยชน์จากคนจนไปไม่ว่าจะโดยการเอาเปรียบทางแรงงานหรือ
โดยการขายสินค้าให้คนจน ที่รวยแล้วจึงมีหน้าที่ที่จะให้บริการฟรีแก่สังคมส่วนรวม ผู้ที่มั่งคั่ง
ไม่มีสิทธิที่จะสะสมทรัพย์ศฤงคารโดยไม่จำกัด

ขอให้ลองพิจารณาเปรียบเทียบนโยบายของสหพรรคที่สนับสนุนรัฐบาล ม.ร.ว.
คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่สนับสนุนให้มีบริการรักษาพยาบาลและรถเมล์ฟรีแก่ผู้มีรายได้น้อยกว่า
1,000 บาท

8. ลักษณะที่สาม : นักปฏิบัติ “ทำ” แบบแปลก

นักประท้วงหรือนักต่อต้านสังคมและการเมืองสมัยก่อน ๆ อาจประพฤติปฏิบัติใน
ทางที่แหวกแนวสำหรับคนสมัยนั้น ๆ หรือด้วยการใช้กำลังรุนแรง ยิปปีมีลักษณะพิเศษที่
แตกต่างออกไปคือ **ต้องการฉวยประโยชน์จากเทคโนโลยี** ยิปปีเห็นว่าโลกได้เปลี่ยนแปลง
มามากแล้ว ปัจจุบันนี้การพยายามรวมตัวโดยการจัดเป็นรูปองค์กรหรือขบวนการที่เป็น
กิจจะลักษณะและเป็นแบบแผนนั้นยิปปีถือว่าเป็นวิธีการที่ก่อให้เกิดการอยู่หนึ่ง

ยิปปีต้องการพลังที่เคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลาโดยไม่อยู่หนึ่ง พลังนั้นได้แก่การ **กระจาย-
สาร (communicate)** อันมีกระแสไฟฟ้าเป็นสื่อหรือเป็นกำลังขับเคลื่อน วิทยุ โทรทัศน์
หนังสือพิมพ์ ใบบลิว ภาพยนตร์ ฯลฯ เหล่านี้ล้วนต้องพึ่งไฟฟ้าทั้งสิ้น

ยิปปีมีความรู้สึกนึกคิดที่ร้อนแรงอยู่ในตนเอง แต่การที่จะให้ความร้อนแรงนี้แผ่ขยาย
ได้รวดเร็วปานรืดนิ้วมือเดียวนั้น จะต้องปฏิบัติหรือกระทำการที่ผิดแผกจากมนุษยธรรมดา
สามัญ

หลักการของสื่อมวลชนมีอยู่หนึ่งที่ว่า “หมากัดคนไม่เป็นข่าว คนกัดหมาเป็นข่าว”
ยิปปีรู้ความจริงข้อนี้ดี ดังนั้น เขาจะแต่งตัวด้วย**อารมณ์ที่สะกดตา** เลือกสัญลักษณ์ที่ดูพิกล
และไร้สาระเช่น เลือกหมูเป็นเครื่องหมายแห่งขบวนการ ยิปปีต้องการทำอะไรก็ได้เพื่อที่จะ

ให้เห็นความแตกต่างอย่างเด่นชัดระหว่างวิถีของพวกเขาและคนอื่น ๆ ที่หลบพักพิงอยู่ในกรอบของสังคม พฤติกรรมแปลก ๆ ของยิปปีกระทำไปโดยเจตนาเพื่อแสดงเอกลักษณ์แห่งตนเอง แนวคิดของยิปปีเป็นการมุ่งไปที่การ “ทำ” มากกว่าการแสดงออกทางโวหารในการเรียกร้อง ความสนใจและในการดึงดูดสาวก ในหนังสือชื่อ *Revolution For the Hell of It*. (การปฏิวัติเพื่อการปฏิวัตินั้น ๆ เอง) ฮอฟแมน ผู้นำของกลุ่มยิปปีได้กล่าวไว้เป็นใจความโดยสรวลตะดังนี้ “จงอย่าฟังคำพูด...จงมุ่งที่การกระทำ--ทำจนสุดแรงเกิด เคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว รวดอย่าเล่นละครบทเดียวเนิ่นช้าจนเกินไป เพราะทำให้ผู้ดูและตนเองเบื่อหน่าย เมื่อหายสนใจ ย่อมไร้ประโยชน์ จักโทษใครได้เล่าจึงเข้าถึงจุดเด่น เว้นการใช้ชื่อเสียงเรียงนาม พยายามรูปแบบใดดีดี ฝึกให้ชินกับการหาเพื่อนร่วมใจ ไม่ว่าจะเป็ใครก็ตาม คนนิโกร เปรอร์โตรโก หรือคนหนีสังคมอื่น ๆ”

9. ลักษณะที่สี่ : แนวโน้มในกิจกรรมต่อต้าน

ในปทานุกรมการเมือง มีการกล่าวถึงเอียงซ้าย เอียงขวา หรือกลาง ๆ เอียงซ้ายแบบปกติหรือแบบเก่าโดยทั่วไป หมายถึงการเน้นหนักไปทางเสรีภาพของบุคคล.. เอียงซ้ายพอแยกเป็นองศา หรือระดับความมากน้อยได้ หากเอียงในองศาที่มากที่สุด ได้แก่การปฏิเสธการมีรัฐ หรือการมีชาติบ้านเมืองนั่นเอง ลัทธิการเมืองซ้ายสุดประเภทนี้เรียกว่า **อนาธิปไตย (anarchism)** คือไม่ยอมให้ใครมีอำนาจอธิปไตยเหนือตน

เอียงซ้ายแบบ **ซ้ายใหม่ (new left)** หมายถึง การประท้วงหรือการต่อต้านระบบที่มีอยู่แล้ว (the establishment) ไม่ว่าจะเอียงซ้ายหรือเอียงขวา พวกซ้ายใหม่เป็นปฏิปักษ์แม้กระทั่งลัทธิที่ถือว่าเอียงซ้ายมากอยู่แล้ว คือคอมมิวนิสต์ได้กลายเป็นระบบที่มีระเบียบแบบแผนตายตัว ซึ่งเป็นการสูญเสียความคล่องตัวในการปฏิบัติการและการ “ติด” อยู่ในความคิดดั้งเดิม นอกจากนี้ซ้ายใหม่ ยังหมายถึงผู้ที่สนใจหรือห่วงใยในปัญหาสภาพแวดล้อมน่าเสียด (มลพิษ มลภาวะ หรือ pollution) ปัญหาสิทธิของพลเมือง (civil rights) และปัญหาการรบราฆ่าฟันกัน เป็นต้น **ซ้ายเก่า** มักหมายถึงผู้มีอุดมการณ์สนับสนุนผู้ใช้แรงงาน

ตามทัศนะของผู้เรียบเรียง การแสดงออกของยิปปีเป็นการหันไปสู่อีกแนวหนึ่งของกลุ่มเอียงซ้าย ความเป็นซ้าย คือยังมุ่งให้มีเสรีภาพส่วนบุคคล แต่มีลักษณะพิเศษเพิ่มขึ้น คือ **เน้นเสรีภาพเลยเถิดไปในทางอารมณ์และความรู้สึกทั้งหลาย** วิธีการที่ต่อต้านระบบเดิมกระทำด้วยการสร้างภาพพจน์ที่มีลักษณะแห่งความแปลกพิกล และไร้ความหมายให้เกิดเป็นรูปเป็นร่างแห่งความลึกซึ้ง อีกทั้งพยายามสอดใส่ความเป็นสัมปชัญญะเข้าไปด้วย

กิจกรรมต่อต้านของยิปซีไม่จำเป็นต้องมีการหน้าปั้งซึ่งโกรธ การต่อต้านระบบที่ตนไม่ชอบเป็น “งาน” ชนิดใดก็จริงอยู่ แต่ยิปซีเห็นว่างานนั้นไม่ต้องทำให้จริงจังจนเกินไปนักก็ได้ งานอาจเป็นของสนุกสรอายุใจก็ได้ การต่อต้านสงครามเวียดนามหลายครั้ง เช่นที่หน้ากระทรวงกลาโหมอเมริกัน ในปี 2510 ก็มีลักษณะเหมือนงานมหกรรม มีการหยอกล้อในระหว่างพวกนักประท้วงด้วยกัน และมีการยั่วโทสะเจ้าหน้าที่บ้านเมืองที่มาระงับเหตุการณ์เพื่อความสนุกสนานเฮฮาระคนกับการมุ่งสำเร็จในกิจการเมือง

10. ความสง่างาม

การเมืองแบบปกติ และแบบแหวกแนวที่ยกมาข้างต้นนี้เป็นเพียงการบรรยายอย่างกว้างๆ โดยทั่วๆ ไป อุทาหรณ์ที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ ในประเทศประชาธิปไตย ย่อมไม่กีดกันการเมืองประเภทใดแม้จะแหวกแนวหรือผิดธรรมดาหรือแตกต่างจากปกติวิสัยบ้างก็ตาม

คำถามท้ายบทที่ 8

- 1) การเมืองแบบธรรมาธิปไตยหมายความว่าอะไร
- 2) ระบุลักษณะการเมืองยุคภายหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรม
- 3) ทวีเติลตัน ทวีเติลตี ในการเมืองอเมริกันหมายความว่าอะไร
- 4) ลักษณะการเมืองแบบแหวกแนวของพวกฮิปปี้เป็นอย่างไร